

جۇمىستاندىرۋ اياسىن كەڭەيتىپ، خالىق نۇرمىسىنا مولىنان تىپىدىلىك جەتكىزدى

(ياسى 1 ـ بەتتە)

ابدۇۋالى تەڭىندە گەڭشى بولاتىن، جەرگىلكىتى ورنىداىى كادىرلادىڭ كۈمەكتەسۇندە جۇمىشىعا، ۋوزنىڭ قۇلىشىنى ار- قىلى ۇزدىك سەح گرۇپپىاسى باستىعنا اينالىپ، تۇراقتى ەڭبەكاقى الاتىن بولپ، وتباسىنداى 4 جاننىڭ تۇرمىسى بارغان ساىىن شالىقى ۋتۇستى.

كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ جەتسىنكتىەرن بەكەمدەۋ- دى، كەڭەيتۇدى اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇمەن ۋنەمدى ۇش- تاستىرۇدى ىلگەرەلمتۇ ۋۇشىن، رايونىمىز جەرگىلكىتى ورنىنىڭ با- سەمدىققا يە كاسىپ سالاسىن دامىتۇدى ارقاۋ ەتىپ، اۋىل ـ قىس- تاققارداى ەڭبەككۇشتەردى جۇمىستاندىرپ كۈمەكتەشۇ ـ سۇيە- مەلدەۋ سەحتارىندا، الەۋمەتلىك اۋماقتاعى زاۋودتاردا جاقىن ماڭدا، ۋوز جەرىندە جۇمىستاۋعا بەلسەندىلىكپەن باستادى؛ اۋىل ـ قىستاق ەڭبەككۇشتەرنىڭ سىرتقا شىعب جۇمىس سىتەۋ ارنازالرىن ۇزدەكسىز كەڭەيتىپ، اۋىل ـ قىستاق ەڭبەككۇشتەرنىڭ سىرتقا شىعب جۇمىس سىتەۋىن جەبەدى.

10 جىل قۇلىشۇدىڭ تابىسى مول بولدى. شىنجياڭدا قالا ـ قالاشقئارتدا جاڭادان جىيىنى 5 مېلىيونغا تايىۋ ادام، جىل ساىىن جا- ڭادان 450 مىڭنان استام ادام جۇمىستاندىرىلدى، جۇمىستاۋى قىين بولغان ادامداردان جىيىنى 547 مىڭ 200 ادام جۇمىستاندىرىل- دى، بىردە ـ ۋىر ادامى جۇمىستانباغان وتباسىلاردى يكەمدى نولگە تۇسىرۇگە ۇزدەكسىز تاپاندى بولپ، قالا ـ قالاشقئارتدا تىركەلگەن جۇمىسىزىدىق مولشەرى باستان ـ اياقى 4%تىڭ ىشىند- دە، ۋىر شاما توەمنە دەڭغەيدە ساققالدى.

رايونىمىز جۇمىستاندىرۇدى كەڭەيتۇ ارقىلى خالىققا تىپەدد- ىلىك جەتكىزۇ يىتچەنەرياسىن اتقارۇ چاغىندا جاڭا قادام الدى. 2021 ـ جىلدىڭ اياغىندا، جۇمىستاندىرىلغان ادام سانى 13 مېلىيون 600 مىڭ ادامغا جەتىپ، 2012 ـ جىلدايمەن سالىستىرعاندا ۋىر مېلىيون 140 مىڭ ادام كۈبەيىپ، %1،9 ارتتى.

ەڭبەككۇشتەردى ۇيلەسەيدى كاسىپ سالالارىنا، ۇيلەسىم- دى كاسىپتەرگە، ۇيلەسەيدى جۇمىس ورنىنا قويۇدىڭ ناتىچەسىند- دە شىنجياڭنىڭ جۇمىستاندىرۇ قۇرىلمىى ۇزدەكسىز ساپالالانا ۋتۇستى، كاسىپ سالالارىنداى جۇمىستاندىرۇ كۈلەمىتىن قارااند- دا، 1 ـ كاسىپ سالاسىندا جۇمىستاندىرۇ ۇرتسى ازايىپ، 2 ـ كاسىپ سالاسىندا جۇمىستاندىرۇ ورنىققىلى ساقتاپ، 3 ـ كاسىپ سالاسىندا جۇمىستاندىرۇ قارىشتاپ دامىدى. 2021 ـ جىلى قالا ـ قالاشقئارتداى جەكشە مەمس ورنىداردىڭ 1 ـ كاسىپ سالاسىندا جۇمىستاندىرىلغان ادام سانى 15 مىڭ 400 ادام بولپ، 2012 ـ جىل- داعمەن سالىستىرعاندا 526 مىڭ 900 ادام ازايىدى؛ 2 ـ كاسىپ سا- لاسىندا جۇمىستاندىرىلغان ادام سانى 739 مىڭ 800 ادامغا جەتىپ، 2012 ـ جىلدايمەن سالىستىرعاندا، 13 مىڭ 200 ادام ازايىدى؛ 3 ـ كاسىپ سالاسىندا جۇمىستاندىرىلغان ادام سانى 2 مېلىيون 486 مىڭ 800 ادامغا جەتىپ، 2012 ـ جىلدايمەن سالىستىرعاندا 894 مىڭ 400 ادام كۈبەيىدى.

10 جىلدان بەرى، شىنجىياڭ قاي ـ قاشان دا جۇمىستاندىرۇ- دى ەك ۇلكەن خالىق تۇرمىسى يىتچەنەرياسى، خالىق قالاۋى يىتچەنەرياسى جانە نەڭىزدىك يىتچەنەريا رەتىندە قارادى. دامۇ ار- قىلى جۇمىستاندىرۇدى جەبەپ، جۇمىستاندىرۇ ارقىلى خالىق نۇر- مىسىن قامتاماسىز ەتىپ، جۇمىستاندىرۇدى ەك الدىنغا قويۇ سترا- تەگپىياسى مەن بەلسەندى جۇمىستاندىرۇ ساياساتىن چىياپاي اتقا- رپ، جۇمىستاندىرۇدى كەڭەيتۇ ارقىلى خالىققا تىپەيدىلىك جاساۋ يىتچەنەرياسىن ىشكەرىلەيى ىلگەرىلەتىپ، ەكونوميكانى دامىتۇ مەن خالىق تۇرمىسىن چاقسارتۇدىڭ تاماشا اينالىمەن جۇزەگە اسىردى.

شارۋاشلىق قۇرۇپ جۇمىستانۇعا باستاۋدىڭ ونىمىدىلىگى سەلەپ ارىتى

ۇلۇققات اۋدانىنداى نۇزالى قىدىرالى داشۇە بىتىرگەننەن كەيىن ۋمىسىمىز قارىزى اقشا لۇعا ۋتىنىشى بەرىپ، مادەنىيەت تاراتۇ مەدىياسى سەرىكتەستىگىن قۇردى، بۇل كاسپورىن اۋداندا- ى داشۇە بىتىرگەن وقۇشلاردىڭ شارۋاشلىق قۇرۇ بازاسىنا دا اينالدى؛ شايار اۋدانىنداى ەبىلچان راحمان ۇكەمتىڭ كۈمەگ- مەن، شايار اۋداندىق شارۋاشلىق قۇرۇ، جەتلىدىرۇ كاسىپ سالامى باقشاسىنان ورنى لىپ، ۋىر قىدىرۇ تىپەمدى ساياساتتان يىگىلكىتەنىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ ارمانىن ورنىدادى.

شارۋاشلىق قۇرۇ جۇمىستاندىرۇدىڭ قاينارى، شارۋاشلىق قۇرۇشى ۋوز مەڭگەرۇنىدەگى نىسان، قارجى، تەخنىكا سىياقتى بايلىقتان پايدالانىپ كاسىپ اشادى، كاسىپ سالاسىن دامىتادى، ۋوز كۇشىنە سۇيەنىپ جۇمىستاۋدى جۇزەگە اسىرۇمەن بىرگە، قىرۋار جۇمىس ورنىمەن قامداپ، اناعۇرلم كوپ ادامنىڭ جۇمىس- تانۇنىغا كۈمەكتەسەدى.

10 جىلدان بەرى، شىنجىياڭ كوپ بولپ شارۋاشلىق قۇرۇدى، جالىي قاۇم جاڭالىق اشۇدى ىشكەرىلەيى ىلگەرەلەتىپ، جاڭالىق اشۇ، شارۋاشلىق قۇرۇ ورتاسىن ۇزدەكسىز ساپاللىاند- رپ، شارۋاشلىق قۇرۇدى سۇيەمەلدەۋ تەبىنىن كۇشەيتىپ، قالا مەن اۋىل ۋىر تۇلعالانغان شارۋاشلىق قۇرۇدى، جاڭالىق اشۇدى ۋىر تۇتاس جوسپارلاۋعا ساياساتتىق قولداۋ كورسەتۇ جانە قىزمەت وتەۋ جۇيەسىن قالىبتاستىرىپ، شارۋاشلىق قۇرپ جۇمىستاۋعا باستاۋدىڭ ونىمىدىلىگى سەلەپ ارتتى.

جاڭالىق اشۇ، شارۋاشلىق قۇرۇ تۇعرىن قۇرپ، شارۋاش- لىق قۇرۇ كەپىلدىك قارىز اشقاسى، سالىقتى ازايىتۇ ـ كەشىرۇ، شار- ۋاشلىق قۇرۇ قوشىمشا قاراجاتى سىياقتى سۇيەمەلدەۋ ساياساتىن

تياناقاندىرىپ، ”جوعارى مەكتەپ بىتىرگەن 10 مىڭ وقۇشنى شار- ۋاشلىق قۇرۇعا باۋلىپ، ارمانغا جەتكىزۇ جوسپارىن“ ۇزدەكسىز اتقارۇ ارقىلى شارۋاشلىق قۇرۇ، جاڭالىق اشۇ جارىستارى، شارۋاش- لىق قۇرۇعا قىزمەت وتەۋدى ايتاق، وبلىستارغا جەتكىزۇ سىياقتى ار- ناۋلى قىپىلداردى ورىستەتىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ نىساندارىن جەتىل- دىرۇ، اشۇ، سۇيەمەلدەۋ، ساپاسىن ۋسىرۇ سىياقتى 4 بۇنىغا كۇش سالىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ رايىن قالىبتاستىرىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ سەنمىن سەرىپلىنىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ نىتاسىن قاۋلالتتى.

10 جىلدا، جىيىنى 12 مېلىيون 230 مىڭ 600 ادام (رەت) ۋتۇر- لى جۇمىستاۋ، شارۋاشلىق قۇرۇ قوشىمشا قاراجاتى ساياساتىنان يىگىلكىتەندى. 2020 ـ جىلدان 2021 ـ جىلغا دەيىن قوعامدىق قامسىزداندىرۇ قاراجاتىنىڭ مولشەرىن ازايىتۇ، كەشىرىم ەتۇ جانە تىو- مەندەتۇدەن كاسپورىنلاردىڭ جالىي 23 مېلليارد 977 مېلىيون يۇان اۋىرتپالىعىن ازايىتى؛ جۇمىس ورنىن بەكەمدەۋ بويىنىشا قايتارىلاتىن قوشىمشا قاراجاتتان ۋىر مېلليارد 357 مېلىيون يۇان تاراتتى؛ ۋتۇر- لى جۇمىستاندىرۇ، شارۋاشلىق قۇرۇ قوشىمشا قاراجاتى قارجىسى- نان جالىي 49 مېلليارد 34 مېلىيون يۇان تياناقاندىرىپ، بازار تۇل- ھالارىنىڭ ورنىققىلىغىن پارمەندى قامتاماسىز ەتتى.

2012 ـ جىلدان بەرى جىيىنى 270 مىڭ 800 ادامغا شارۋاشلىق قۇرۇ كەپىلدىك قارىز اشقاسىنان 13 مېلليارد 664 مېلىيون يۇان تا- راتتى. قازىر بۇكىل رايوندا ۋر ۋتۇرلى شارۋاشلىق قۇرۇ، جەتىل- دىرۇ بازاسىنان 182سى بار.

بارلىق نۇرعىنىنىڭ جان باسىندىق قولداىى كىرىسى جىلىنا ورتا سەپپەين %9،8 ارتتى

ۋىر جۇمىس ورنىنىڭ استارىندا، ۋىر وتباسىنىڭ باقتى مەن تىنىشىشى چاتىر.

”وقۇ ۋىتىرىتۇ قارساڭىندا، ۋىىىز 118 ساپاقتاس باس شۇجىگە حات جازدىق، باس شۇجى جاۋاپ حات جازپ ۋىىىز- دى جىگەرلەندىردى. قازىر مەن مۇناي الابىنىڭ جۇمىس اۋما- عىندا وتان ۇۇشىن مۇناي شىعارۋدامىن“، ـ دەدى جۇڭگو مو- نايى شىنجىياڭ مۇناي الابىى بولىمىشە سەرىكتەستىگى چىيچىڭ مۇناي الابىى جۇمىس اۋماعى زەرەتتەۋ ورتالىغىنىڭ كۈمەكشى يىتچەنەرى ۋاڭ لىياڭجى.

”كۇرەس جۇرگىزۇگە جانە ۋوزىمدى ارناۋعا تايىتىن كا- سىپكە يە بولىدىم، تۇراقتى كىرىسىم دە بار، ەكونوميكالىق چاقتا ەشكىمنىڭ قولىنا قارامايتىن بولىدىم، ارتىق ـ اۋىس اشامىدى اتا ـ اناما بەرىپ كۈمەكتەسىپ تۇرامەن“، ـ دەدى ۋاڭ لىياڭجى ماقتانىشىەن.

وسى 10 جىلدا، رايونىمىزدىڭ قالا ـ قالاشقئارتىنداى جەكشە مەمس ورنىداردا جۇمىسقا ورنالساقتاناردىڭ ەڭبەك- قى جالىي سومامى 2012 ـ جىلى 138 مېلليارد 814 مېلىيون يۇاننان ۋوسپ، 313 مېلليارد 103 مېلىيون يۇانغا، جىلدىق ور- تاشا ەڭبەكاقى 44 مىڭ 576 يۇاننان ۋوسپ، 94 مىڭ 281 يۇانغا جەتتى. 10 جىل ىشىندە، جىلدىق ورتاشا ەڭبەكاقى ەكى اسپ، جىلدىق ورتاشا ارتۇى %7،8كە جەتتى. كىرىس دەڭ- گەيى ۇزدەكسىز جوعارىلاپ، قالا ـ قالاشقئاندىرۇ ۇزدىسىندە تۇرعىنلاردىڭ تۇرمىس دەڭگەيى ۋنەمدى جوعارىلاپ، قالا، اۋىلداردىڭ دامۇنىغا جەتكىشى بولدى.

”تۇراقتى قىزمەتىم جانە كىرىسىم بار“، ”جاڭا ۇنگە كوشتىم“، ”اۋتوكولىك ساتىپ الدىم“، ”جۇبايىما ەرەنبازار اشىپ بەردىم“... ۋرۇبچى ەكونوميكالىق، تەخنىكالىق اشۇ رايونى (توۋتۇنچى را- يونى) لىياڭجى اۋماعى ماجياچاۋاغزى قىستاعىنىڭ قىستاق شىياگەرى جارقىن قايدىعالمىنىڭ بۇرىندى ارماندارى بۇگىنگى كۇندە ۋىر ـ بىرلەپ ورنىنالدى.

قازىر جارقىنىڭ كىرىسى مەن جۇبايىنىڭ ەرەنبازاردان تايپان اقشاسىن قوسقاندا، اينىا 10 مىڭ يۇاننان اسادى ەكەن، ولار ەڭبەك- شىل قوس قولنىا سۇيەنىپ، باياشات تۇرمىسقا قادام قويدى.

پارتيا 18 ـ قۇرلتايىنان بەرى، رايونىمىز ەكونوميكالىق سا- ياساتتى جۇمىستاندىرۇ ساياساتىمەن ۇشتاستىرۇدى ۇزدەكسىز كۇ- شەيتىپ، قالا، اۋىلدارداى ۋتۇرلى قاۋىمىدى قامتىنغان جۇمىستان- دىرۇ، شارۋاشلىق قۇرۇ ساياساتى جۇيەسىن قالىبتاستىرىپ، ۋىر قىدىرۇ قىزمەت ورنىن بەكەمدەپ جۇمىستاندىرۇدى جەبەۋ شارا- لارىن اتقارپ، اناعۇرلم كوپ ەڭبەكشىلەردىڭ جۇمىستاۋدىڭ ”ىرىزدىق كەسەمسىن“ مىقتاپ ۇستاۋىنا چاعداي جاسادى، قالا، اۋىل تۇرعىنلارىنىڭ كىرىسى دە جىلدام ارتتى.

شىنجياڭداى جالىي تۇرعىنلاردىڭ جان باسىندىق قولداىى كىرىسى 2012 ـ جىلى 12 مىڭ 151 يۇاننان ۋوسپ 2021 ـ جىلى 26 مىڭ 75 يۇانغا جەتىپ، جىلىنا ورتا سەپپەين %9،8 ارتتى. مۇنىڭ ىشىندە، قالا ـ قالاشق تۇرعىنلارىنىڭ جان باسىندىق قول- داى كىرىسى 2012 ـ جىلى 19 مىڭ 19 يۇاننان ۋوسپ، 2021 ـ جىلى 37 مىڭ 642 يۇانغا جەتىپ، جىلىنا ورتا سەپپەين %9،7 ارتتى؛ اۋىل ـ قىستاق تۇرعىنلارىنىڭ جان باسىندىق قولداى كىرىسى 2012 ـ جىلى 6876 يۇاننان ۋوسپ، 2021 ـ جىلى 15 مىڭ 575 يۇانغا جەتىپ، جىلىنا ورتا سەپپەين %5،9 ارتتى.

شىنجىياڭ اۋان ۋتۇرلى شارا قولدانىپ، ۋر ۇلت بۇقاراسى- نىڭ جۇمىستاۋ ارناسىن بەلسەنە كەڭەيتىپ، كىرىستى ارتتىرىپ، تۇرمىس ساپاسىن جوعارىلاتتى. ۋر ۇلت بۇقاراسى وزدەرىنىڭ قالاۋى بويىنىشا شۇغىلدانانتان كاسىپىن تاڭداپ، وزدەرىنىڭ قۇلىش- نىستارى ارقىلى باقتىنى تۇرمىس كەشىرۇدە.

(ياسى 1 ـ بەتتە)

بوگەت ـ قۇرساۋلاردى تالقانداى، تۇتۇلىسى، مەحنايىزم رەفورماسىن تەرەگدەتتى

فۇكاڭ قالاسى جۇيۇنچىيە قالاشىعى ەگىن شارۋاشى- لىغىن (مال شارۋاشلىغى) دامىتۇعا قىزمەت وتەۋ ورتالى- ەنىنىڭ تەىنىپكى، نەگىزگى سانىدا 37 جىل سىتەگەن لىق قۇرۇعا قىزمەت وتەۋدى ايتاق، وبلىستارغا جەتكىزۇ سىياقتى ار- قالاشقئاعى كاسپىتىك اتاق ۋوسۇنىڭ شەگىن بۇزىپ، اعا مامان اتاعىن الارىن ەشقاشان وبىلاماعان ەدى. ”بۇرىن اۋىل ـ قالاشقئاعى كاسپىتىك ـ تەخنىكالىق قىزمەتكەرلەردىڭ ەك جوعارى كاسپىتىك اتاعى تەتە اعا دارەجەلى مامان بولاتىن، سۇندىقتان اعا مامان اتاعىنا يە بولغانىنا وتە قۇانىشىتىىن“، ـ دەدى ما كۇاڭجۇڭ.

2020 ـ جىلى سانجى خۇيزۇ اۋتونوميالى وبلىسى بۇكىل شىنجياڭدا اۋىل ـ قالاشقئاعى كاسپىتىك اتاق ۋتۇرىزىمەن رەفورمالاۋ قىزمەتىن الدىمەىن باستاپ، اۋىل ـ قالاشقئاعى كاسپىتىك اتاق ۋتۇزىمى رەفورما- سىن تۇيىندە سىناق ەتۇ ۋدىسىنى شىعارىپ، اۋىل، قا- لاشقئاعى اتاق باعالاۋعا قاتنىساۋشىلار ۇۇشىن وقۇ ماعلۇماتى، علمىي ماقالا جانە علمىي زەرەتتەۋ جەتسى- تىكتەرى سىياقتى چاقتارداى تالاپتاردى جەڭىلدەتىپ، دارىندىلاردىڭ ۇمىس تىندىرىپ، ناتىچىە شىعارۇ نىتتا- سىن بارنىشا تاسقىنداتتى.

ۋتۇزىلىس ۇيلەسەيدى، مەحنايىزم جاندى بولسا، دارىندىلار جىنىالىپ، سىتەرىمىىز گۇلدەنەدى. 10 جىلدان بەرى، اۋتونوميالى رايون ۇققىتى تومەنىگە بەرۇدى، قولبايلاۋدان بوساتۇدى، اۋىرتپالىقتى جە- ڭىلدەتۇدى، سىتەردى جاندىندىرۇدى ارقاۋ ەتىپ، «دارىندىلاردى دامىتۇ ۋتۇزىلىس، مەحنايىىمى رەفور- ماسىن تەرەڭدەتۇ جىونىندەگى اتقارۇ پىكىرى»، «ىعلم ـ تەخنىكالىق باعالاۋدا تەك علمىي ماقالاعا عانا قاراۋ سىندى ناشار بەتالىستى جويۇ جىونىندەگى ۋىرقانداشا» سىياقتى ساياساتتىق ۇجاتتاردى شە- ھاراپ، ۋىر قىدىرۇ رەفورما شارالارى ارقىلى دارىند- دىلاردى باعالاۋدىڭ كوپ نەگىزدى مەحنايىمىن ور- ناتىپ، دارىندىلاردى دامىتۇدىڭ ۋتۇزىلىس، مەحنايىز- مىن ۇزدەكسىز كەمەلدەندىردى.

ادام سىتەتۇشى سۇيەكىتىلەرگە ۇقق بەرىپ، دا- رىندىلاردى قولبايلاۋدان بوساتتى. يىىل جىل باسىد- نان بەرى «جاڭا داۋىردەگى دارىندىلار قىزمەتىن كۇشەيتۇ جانە چاقسارتۇ جىونىندەگى اتقارۇ پىكىرىن» تياناقاندىرتۇدى تۇققا ەتىپ، اۋتونوميالى رايون ادام سىتەتۇشى ورنىدار مەن قالىڭ دارىندىلاردىڭ اڭسى كۇشى بولغان كورنەكىكى ماسەلەلەر مەن تەىىز بايالا- نىستىرا وتىرىپ، دارىندىلاردى باستقارۇدىڭ ۇققىتى تومەنىگە بەرۇ، قولبايلاۋدان بوساتۇ مەن تەجەبۇ، باقالاۋ ۋوزارا ۇشتاستىرىلغان مەحنايىمىن ورناتىپ، اقاۋسىزداندىرىپ، جەتەكتەۋ رولى كۇشى ساياسات ـ شارالردىڭ الدىمەن تياناقانۇتىن ىلگەرلەتتى.

اۋتونوميالى رايون قۇرىلىم قۇرۇ، شىتات سىتەتۇ، كاسپىتىك اتاق باعالاۋ جانە ونى ۋمىستى ورنىغا تاعاينىداۋ سىياقتى چاقتاردا ۇقق بەرىلەتىن سى- تەردىڭ تىزىمدىگىن رەتتەپ، ادام سىتەتۇشى ورنىدار- دىڭ ۋوزىن ـ ۋوزى باسقارۇ ۇققەن كەڭەيتتى. جوعا- رى دەڭگەيدەگى، شۇغىل قاچەت بولپ وتىرعان تاپشى دارىندىلاردىڭ جوعارى دارەجەلى كاسپىتىك اتاعىن تىكەلەي بەلگەلدى، نەگىزگى ساتى دارىندىلا- رى ۇۇشىن كاسپىتىك اتاقتى «باعىتامالى باعالاۋ، باعىتا- ماي پايدالانوۋ» اتقارىلدى، تەخنىكالىق دارىندىلار ”جارسى ارقىلى باعالاۋمەن، نىسان ارقىلى باعالاۋمەن“ ساپكەستى كاسپىتىك شەبەرلىك دارەجەسىن تىكەلەي الا الاتىن بولدى... 10 جىلدان بەرى، دارىندىلاردى باعالاۋ تۇيىزىمەن ۇزدەكسىز رەفورما جاساۋ ارقىلى دا- رىندىلاردىڭ جاڭالىق اشۇ، جاسايمازدىق جىاراتۇ وىرشەڭبىدىك كۇشىن بارنىشا تاسقىنداتتى.

وقۇ ماعلۇماتىنا عانا قارايتىن، ستانچا عانا قارايد- تىن، علمىي ماقالاعا عانا قارايتىن، العان مىلىقتارىنا عانا قارايتىن نىسايدى جەڭىپ، ۋرۇبچى قالامى 20 سالالىق كاسپىتەگى 67 ماماندىقتا ورتا دارەجەلى، باستاۋىش دارەجەلى كاسپىتىك اتاقتاردى، يىتچەنەريا، ەكونوميكا، ورتا جانە باستاۋىش مەكتەپ وقىتۇشلا- رى، دەنساۋلىق ساقتاۋ، سالاماتتىق سىندى 4 سالادا (كاسپ) تەتە اعا دارەجەلى كاسپىتىك اتاقتاردى دەرىس باعالاۋدى جۇزەگە اسىرىپ، بۇكىل شىنجياڭ بويىنىشا ۇستىنە العان كاسپىتىك اتاق باعالاۋ سالالارىنىڭ (كاسپ) كۈلەمى ەڭ كەڭ، كاسپ سانى ەڭ كوپ جەرگە اينالدى.

سۈنمەن بىرگە، اۋتونوميالى رايون دارىندىلار- دىڭ اۋىرتپالىغىن جەڭىلدەتۇ سەرىپىنن ارتتىرىپ، ۋىر- رىنىشى شەپتەگى مامانداردىڭ، دارىندىلاردىڭ بارلىعى كاسپپەن قاتىسىىز قىزمەتكە اراللاپىيدى دەپ ايقىن كورىسەتىپ، جوعارى مەكتەپتەردىڭ، علمىي زەرەتتەۋ مەكەمە ـ ورنىدارنىڭ ەڭبەكاقى ۋتۇزىمى رەفورما- سىن تۇيىندە سىناق ەتۇ سىياقتلاردى ورىستەتۇ ارقىلى، دارىندىلاردىڭ دامۇنىا تۇساۋ بولپ كەلگەن بوگەت ـ

قۇرساۋلاردى تالقانداپ، دارىندىلاردىڭ ”پايداسىن“ ۇزدەكسىز جارىققا شىعارىپ، ۋتۇرلى دارىندىلاردى شىنجياڭدا تامىر تارتىپ كۇرەس جۇرگىزۇگە، اركىم ۋوز قابىلەتىن ايگىلەۋگە نىتالاندىردى.

باتىلدىقپەن جاڭالىق اشتى، ۋر سالاداىى دارىندىلاردىڭ ۇشقىر وي، وزىق پاراساتتارى تالاسا تاسقىندادى

7 ـ ايدىڭ 22 ـ كۇنى قاراماىلى قالاسى تۇڭغىش كىزەكى ”مۇنايلى قالاغا دارىندىلار جىناۋ، ۋتىزىم جارىيالاپ، جەتەكشىلەر تاعاينىداۋ“ دارىندىلار نىسانىنا ۇستىندە قول قويۇ جىنىالىسىن وتكىىزىپ، شاڭخەي جىياۋتۇڭ داشۇەسى حىمىيا جانە حىمىيا ونەر كاسىبى شۇەيۋاننىڭ پروفەسسورى، دوكتورات جەتەكتەكشىسى جىڭ سىشۇن قاتارلى 5 مامان وسى قالىنىڭ قانىستى ورنىدارىمەن جانە كاسپورىنلارىمەن جىنىالىس ۇستىند- دە ەكلىسىم ـ شارتقا قول قويدى. نىزىمدە جارىيالاد- ەان نىساندار مېنەرالدائۇ دارەجەسى جوعارى مۇناي جاتىندارىندا قازۇ ـ جىياۋ مولشەرىن جوعارىلاتاتىن جاڭا تەخنىكالاردى زەرەتتەۋ ـ اشۇ سىياقتىلارغا ساىىپ، مۇنايلى قالىنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۇىن پارمەندى جەبەيدى.

7 ـ ايدان بەرى شىنجياڭ جاسىل كەىن كاسپىن دامىتۇ اكادەمىيكتەر تالقى مېنىبرى، ”اكادەمىيكتەردىڭ شىنجياڭغا ساپارى“، ”جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونى — كاسپ سالالارىن گۇل- دەندىرۇ، جاڭالىق اشا دامۇ“ اكادەمىيكتەر تالقى مېنىبرى سىياقتى قىپىلدار كۈپتىڭ نازارىن اۋداردى. 100دەن استام اكادەمىيك شىنجياڭدا باس قوسپ، اكادەمىيكتەر تالقى مېنىبرى، ۇيىرمە فورماسىندا تەكسەرۇ ـ زەرەتتەۋ جۇرگىزۇ سىياقتى تاسىلدەر مەىن شىنجياڭنىڭ قازىرگى دامۇ چاغدايمەىن تانىسىپ، كاسپى ”ەك العىر مېمەىن“ كۈپتەگەن سالالاردىڭ حال ـ چاغدىىن باعامداپ جانە ۋدىسى ـ امال كورسەتىپ، كورىكتى شىنجياڭ قۇرۇعا اقىل ـ پاراسات ازىناپ، قۇات ۇستەدى.

كاسپ دارىندىلارىمەن گۇلدەنەدى، دارىندىلار كاسپ ۇۇشىن جىينالادى. 10 جىلدان بەرى، اۋتونوم- يالى رايون شىنجياڭ ەكونوميكاسىنىڭ، قوعامىنىڭ جو- عارى ساپالى دامۇىن ىلگەرەلمتۇگە قاچەكتى دارىندىد- لار سۇرانىسىن مىقتاپ ارقاۋ ەتىپ، مەحنايىزدە جاڭا- لىق اشىپ، دارىندى نەگىىزىپ، دارىندى باۋلىپ، دا- رىندى سىتەتىپ، مەملەكەتتىڭ كەلەلى دارىندىلار ىند- جەنەرياسى اياسىنداى شىنجياڭغا ۋتۇىمىندى قولداۋ كورسەتۇ نىساندارىنان ويداعىداي پايدالانىپ، ”تيانشان دارىندىلارى“ باۋلۇ جوسپارى، ”بوعدا كولى دارىندىلا- رى“ نەگىزۇ جوسپارى سىياقتى اۋتونوميالى رايوننىڭ دا- رىندىلارغا قانىستى ۋتۇىمىندى جوسپار ـ نىساندارىن اتقار- دى، مەملەكەتتىڭ كەلەلى دارىندىلار جوسپارىنا شىنجياڭنان 149 مامان تاڭدالسا، ۋر ۋتۇرلى دارىندىلار- دان ۋىر مېلىيون 200 مىڭ ادام (رەت) تارپىيەلەپ، باۋلىپ، ۋر چاقتاعى دارىندىلاردى ۋوز قاچەپتەنە سىتەتۇگە مۇمكىندىكىنىڭ بارنىشا توپتادى.

جاڭالىق اشۇ ۋىرىنىشى قوزعاۋشى كۇش، دارىند- دىلار ۋىرىنىشى بايلىق. يىىل جىل باسىنان بەرى، را- يونىمىز باياندى تىنىشىققا ساياتىن تۇتۇبرىلى، نەگىز- دىك، ۇزاق بولاشاقتىق قىزمەتتەردى ىلگەرەلەتۇدى ارقاۋ ەتىپ، سۇرانىستى باعدار ەتۇدەن جازباي، جو- عارى دەڭگەيلى، سىلغىان، وزىق، تاپشى دارىندىلار- دى كوزدەي وتىرىپ، 8 ۇلكەن كاسپ سالامى شىو- عىرىن قۇرۇ ۇۇشىن دارىندىلار تىزبەگىن ورنالاستىرۇ- دى كورنەكتىلەندىردى. اۋتونوميالى رايون كاسپ سالاسىنىڭ تەخنىكالىق جۇيەسى بويىنىشا ماماندار تويىن قۇرپ، علمىي زەرەتتەۋ، جاڭالىق اشۇ تۇغىرلا- رى قۇرىلىسىن قولداپ، ”تىزىم جارىيالاپ، جەتەكتى تىعاىنداپ“ جوعارى دەڭگەيدەگى دارىندىلاردى توپتاپ، ۋتۇىمىندى باقشار رايوندارىنىڭ دارىندى نەگىزۇى، دارىندى باۋلۇى سىياقتى جالىي تۇلعالىق چاقتان جەتەكتەۋ رولنىا يە لەلۇلى دارىندىلار نىساند- دارىن قولداپ، قاراجات چاغىنان قارجىلاي كۈمەك نورماسىن زور مولشەردە جوعارىلاتىپ، كوشباسشى دارىندىلاردى بايقاۋ جانە نىسان ۇجىمدارىن سارالاپ تاڭداۋ مەحنايىمىن ۇزدەكسىز ساپالالاندىرىپ، دارىند- دىلدارى نەگىزۇدىڭ، باۋلۇدىڭ ساپا ونىمىدىلىگىن ۇزدەكسىز جوعارىلاتتى.

اۋىل ـ قىستاقتى گىۋلدەندىرۇدە دارىندىلار شەشۇشى ۋتۇيىن سانالادى. 10 جىلدان بەرى، رايوند- ىمىز دارىندىلاردى نەگىزگى ساتىغا تامىر تارتۇعا، اقىل ـ پاراساتىن ارناۋعا بەلسەنە جەتەكتەپ، ”ۇش رايونىداى دارىندىلارغا قولداۋ كورسەتۇ جوسپارى“، جوعارى مەكتەپ وقۇشلارىنىڭ باتىس بولىككە ەرىكتى قىزمەت وتەۋ جوسپارى، ”ۇشتى قولداۋ، ۋىردى سۇيەمەلدەۋ“ سىياقتى نەگىزگى ساتىنداى قىزمەت وتەۋ نىساندارىن ىلگەرەلەتۇ، ”مامان ـ وقىمىشتىلار نەگىزگى ساتىغا بارۇ“، اۋىل شارۋاشى- لىعى سالاسىنداى 10 مىڭ ىعلم ـ تەخنىكا دارىندىد-

لارىنىڭ اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇگە قىزمەت وتەۋ ارەكەتى سىياقتىلاردى ورىستەتۇ ارقىلى اناعۇر- لم كوپ دارىندىلاردىڭ